

De schoolmeesters van Hennaarderadeel in de loop der tijden.

1. Baijum

Op 28 jan. 1597 was Pieter Oedsz schoolmeester te Baijum; hij was toen curator over een minderjarige.^a In mei 1605 en op 23 mei 1609 was mr. Pieter Oedtsz, nog steeds schoolmeester "toe Wradschebayum".^b

Tussen 1624 en 1642 liet het echtpaar Oedts Pijters en Siu Jeppedr. hier een aantal kinderen dopen: op 21 okt. 1624 Wypk, op 30 april 1626 Pieter, op 12 okt. 1628 Pieter, op 12 dec. 1630 Pieter, op 30 juni 1633 Ryxt, op 21 febr. 1636 Wypk, op 21 okt. 1638 Augustinus en op 16 jan. 1642 Marten. In het doopboek werd hij echter niet als "mr." aangeduid.

Op 5 mei 1642 was mr. Pier Jeltens schoolmeester te Baijum met zijn vrouw May Jansdr.; ook op 29 april 1654 was hij hier nog.^c

Op 25 okt. 1657 werd Inne te Baijum gedoopt, een zoon van Rijntje Sijberens en Aefke Martens.^d Er staat echter niet bij dat hij schoolmeester was. In 1659 woonde hier Rintie Sijbrandts; ook dan zonder aanduiding "schoolmeester". Echter in juni 1678 werd hij omschreven als: Rintje Sibrandts "schoolmeester tot Bajum".^e In aug. 1682 en in 1694 werd hij mr. Rintie Sijbrens, schoolmeester te Baijum genoemd.^f In febr. 1687 was hij tevens dorprechter en ontvanger.^g Op 19 mei 1685 was Rintie Sijbrens nog steeds schoolmeester te Baijum.^h Op 16 juli 1693 is te Baijum getrouwd Rintie Sijbrantsz schoolmeester te Baijum met Antie Oedzes van Dronrijp. Hij was hier op 16 juli 1699, 25 aug. 1700, 25 mei 1703, 13 jan. 1709, 7 jan. 1713, 7 okt. 1714 en 18 mei 1715 steeds als schoolmeester.ⁱ

In 1703 was Sijbren Jelles hier dorprechter. Op 4 nov. 1714 zijn te Baijum getrouwd: Sybbren Jellis en Jeltie Wijbbes, beiden te Baijum. Toen was hij nog geen schoolmeester, want in dat jaar vervulde Rintie Sijbrands deze functie. Op 22 april 1715 werd te Baijum Seike gedoopt, dochter van Sijbren Jellis en Jeltie Wijbes echtelieden. Er staat niet bij "schoolmeester". Op 15 maart 1716 werd hun dochter Aafke gedoopt. In 1720 was Sijbren Jelles dorprechter en dan opeens in 1724 werd hij omschreven als: Sijbren Jelles, schoolmeester, dorprechter, collecteur en koster. Hij werd in 1725 aangeklaagd bij de Staten van Friesland wegens fraude. Hij werd op 8 dec. 1725 veroordeeld tot geseling en drie jaar tuchthuisstraf, wegens "qualijcke praktijken als collecteur".^j Hij werd afgezet als schoolmeester en uit zijn andere functies ontheven. Zijn vrouw Jeltie Wijbes bleef hier wonen, doch vertrok op 28 april 1732 naar Arum.

Op 26 mei 1724 "zijn tot de gemeente overgekomen": Sjoerd Douwes schoolmeester te

a Hennaarderadeel I 3, fol. 86; Baarderadeel N 2.

b Ordonnantieboek (1605).

c Franekeradeel LL 5, fol. 775 (1642); Wonseradeel GG 4, fol. 154.

d Doopboek.

e Hennaarderadeel H.

f Kerkvoogdij-rekeningen Welsrijp.

g Hennaarderadeel H.

h Hof van Friesland III 23, fol. 39°.

i Archief Schwartzenberg, port. 29, Camstra.

j Resolutie Gedeputeerde Staten 1725; G.A. Wumkes, *Stads- en dorpskroniek van Friesland (1700-1800)* (Leeuwarden 1950), p. 66.

Baijum en Grietie Douwes, met attestatie van Wommels.^a Grietie Douwes is te Baijum overleden. Op de 14 sept. 1732 trouwden Sjoerd Douwes schoolmeester van Baijum en Pitie Lous van Welsrijp. Meester Sjoerd is op 30 nov. 1732 overleden.

Op 4 okt. 1733 stonden in de lidmaten lijst mr. Tjeerd Piersz, schoolmeester te Baijum, met zijn vrouw Marijke Wilties. Ze kwamen met attestatie van Wommels. In 1749 was mr. Tjeerd Piers hier schoolmeester, ook nog in 1750. In de jaren 1749-1751 tekende hij nog diverse akten, in zijn functie als diaken.^b Hij is gestorven vóór 21 febr. 1753.

In 1753 was hier, als schoolmeester mr. Pier Tjeerds (Groeneveld), zoon van de vorige meester. Hij was omstreeks 1732 geboren.^c Hij was tevens dorprechter en schoenmaker. Hij trouwde hier op 18 febr. 1753 met Rinske Pieters. Op 1 aug. 1754 werden zij beiden aangenomen in de kerk op belijdenis van het geloof. Hij was hier in 1769 nog. In april 1796 stond in de *Leeuwarder Courant* een oproep voor sollicitanten voor de post van kerk- en schoolmeester te Baijum. Ook in 1799 kwam hij nog voor, toen hij na het overlijden van mr. Jacob Andringa van Welsrijp, daar even de school waargenomen heeft. In 1802 was hij weer voorzanger te Welsrijp.

In 1807 was Hoite Jans Jansen hier als schoolmeester, klokluiders, enz. Hij was tevens schoenlapper. Als veldwachter verdiende hij f 15,35 per jaar. In een rapport van de schoolopziener werden hij en zijn vrouw "brave oude lieden" genoemd. Misschien had hij dus de school al wie weet hoe lang waargenomen. Hij stond hier tot zijn dood, in het najaar van 1826. Een rang heeft hij nooit gehaald.

Op 12 mei 1827 kwam hier Jan Pieters Kiestra, 3e rang en afkomstig van Itens. Zijn vrouw heette Fokeltje Jans Rispens. Hij is gestorven op 2 maart 1855, oud bijna 69 jaar. Zijn zoon was J.J. Kiestra, heel- en vroedmeester te Ee.

Op 1 okt. 1855 werd Petrus van der Maen, 3e rang en ondermeester te Heeg, hier aangesteld als hoofd. Het salaris bestond uit: de huur van 4 bunder 65 roeden en 11 ellen bouw- en weiland (f 192 per jaar), f 60 van de kerk, de schoolpenningen (van 10 à 14 leerlingen) en een vrije woning. Hij werd op 1 juni 1858 benoemd te Beetgum, waar hij op 1 juli van dat jaar begon.

Op 4 okt. 1858 werd hij opgevolgd door Willem Talsma, die provisioneel te Makkum was. In 1876 kwam hier een nieuwe school. Hij ging in 1898 met pensioen, toen de school werd opgeheven.

Bijzonder onderwijs

Op 1 juli 1884 werd te Baijum een christelijk nationale school geopend. Het eerste hoofd was M. Gaikema, die in 1921 werd opgevolgd door J. Salverda. Deze is in 1928 naar Stavoren vertrokken. In 1928 kwam W. Overal Tzn., uit Wanswerd. De school werd met ingang van 15 dec. 1933 door het schoolbestuur opgeheven en W. Overal kreeg pensioen. Hij is op 71-jarige leeftijd te Welsrijp gestorven, in jan. 1952.

a Lidmatenlijst.

b Kerkenraadsboek, 13 juli 1749, 21 jan. 1750 en 10 febr. 1751.

c Processtukken Crim., port. 158.

2. Edens

In nov. 1616 was Fredericus Thomae schoolmeester te "Eens" (Edens of misschien toch Itens?). In april 1665 was Pijtter Hendricks schoolmeester te Edens en Sijtske Jansdr. was zijn huisvrouw.^a Dit is waarschijnlijk dezelfde persoon die we in 1670 te Spannum vinden. In mei 1700 was Cornelis Claasen schoolmeester en dorprechter te Edens. Hij was hier op 22 okt. 1699 getrouwd met Pijtte Gerbens van Jorwerd. In 1711 was hij hier nog en was toen 38 jaar oud.^b

Op 14 mei 1733 trouwde Taede Jans Schuiringa, schooldienaar en dorprechter te Edens, met Doetie Jorrijts van Oosterend. Hij was omstreeks 1711 geboren. Hij hertrouwde op 18 maart 1736 met Jaïke Beens van Oosterend. Ze hadden twee kinderen: Jan en Been Taedes. Op 30 nov. 1777 trouwde hij voor de derde maal en nu met Aaltje Feijes, weduwe te Edens. Hij was steeds schoolmeester en tevens boer. De school was vermoedelijk alleen een winterschool. Het traktement bedroeg *f* 80 per jaar. Hij leefde nog in mei 1778, maar in nov. 1778 werd het traktement uitbetaald aan de erven van Taede Jans Schuiringa.

De eerste jaren hierna is er dan geen sprake van een schoolmeester. De schoolmeester van Spannum verrichtte kerkdienst als voorzanger te Edens en ontving daarvoor *f* 20 per jaar. In mei 1792 werd er dan weer een schoolmeester en dorprechter benoemd: Jantjen Sjouckes. Het traktement bedroeg toen *f* 80 per jaar. Op 23 juni 1793 trouwde Jantjen Sjouckes schoolmeester te Edens met Trijntjen Hendriks. In 1796 evenwel werd geen schoolmeesterstraktement meer uitbetaald en kreeg de Spannum meester S.J. Greidanus weer *f* 20 jaarlijks wegens het voorzingen te Edens. Vanaf 1799 echter ontving Jantjen Sjouckes weer *f* 80 per jaar wegens kerkdienst en het onderwijzen van de jeugd. Sedert mei 1807 zelfs tweemaal *f* 50. Na 1810 werd hier voorlopig geen schooltraktement meer betaald en fungeerde S.J. Greidanus weer als voorzanger. Jantjen Sjouckes is hier op 12 mei 1810 overleden

In nov. 1812 werd Sjouke Jantjes Hardenberg, 3e rang, hier provisioneel benoemd. (Hij was waarschijnlijk een zoon van Jantjen Sjouckes.) Hij werd op 27 maart 1828 vast aangesteld. Het traktement bedroeg *f* 100. Hij ging op 1 juli 1867 met pensioen. Bij besluit van Gedeputeerde Staten van 27 dec. 1867 is het raadsbesluit tot opheffing van de school goedgekeurd.

3. Hennaard

In 1586 werden de kosterijlanden gebruikt door Jan Gerrijtsz, "als coster ende bewaerder der Kercke aan wien ze allang geaccordeerd waren". Er was echter een gemeenschappelijke schoolmeester met Itens en Lutkewierum.^c

In 1617 was hier mr. Jan Jouws als schooldienaar, die in 1620 naar Lutkewierum vertrok.^d Op 19 sept. 1664 trouwde te Balk: Hendrik Hilles, "schooldienaar tot Hinnaerd", met Antie

a Baarderadeel P 4, fol. 270.

b Processtukken Civ. Sent.

c L.J. van Apeldoorn, *De kerkelijke goederen in Friesland*, 2 dln. (Leeuwarden, 1915) I, p. 356-357.

d Lidmaatregister Lutkewierum.

Isckes van Balk. In sept. 1666 was mr. Cornelis Jeltens te Hennaard, oud 20 jaar.^a Op 27 maart 1667 werd tot schoolmeester te Tzum beroepen: Claes Douwes te Hennaard. Het is niet zeker of hij ook te Hennaard schoolmeester was geweest.

In 1681 was mr. Tiette Luijtiens (Doornstra) schoolmeester te Hennaard. Hij trouwde op 22 mei 1681 met Dieuwke Entes van Raard (Rauwerd). In datzelfde jaar vertrokken ze naar Itens.

In febr. 1691 was hier mr. Hendrik Schotanus, schoolmeester. Hij werd op 13 febr. 1691 gestemd tot schoolmeester te Midlum en is daar ook nog een paar maanden geweest, doch blijkbaar weer spoedig naar Hennaard vertrokken. In de jaren 1705-1706 was hij in Wijnaldum, maar waarschijnlijk is hij daarna weer teruggegaan naar Hennaard. Op 15 juli 1710 was Hendrik Schotanus, schoolmeester te Hennaard, 46 jaar oud.^b In april 1724 werd hij genoemd als ontvanger te Hennaard.^c

Op 14 jan. 1720 zijn te Hennaard getrouwd: Jacobus Schotanus van Hennaard en Grijtje Hessels Leienaar van Oosterend. Het is niet zeker of hij hier schoolmeester was. Hij hertrouwde op 25 jan. 1722 alhier met Trijntje Jacobs van Edens en werd in nov. 1723 schoolmeester te Itens en in 1730 te Oosterend.

In 1723 was hier Pieter Jans, die wellicht toen reeds en in elk geval in nov. 1735 hier schoolmeester was. Het traktement was *f* 80 per jaar. Hij gaf aan de kerk jaarlijks 15 gld. en 8 st. huur, benevens 14 st. grondpacht van zijn huis, de Potkast genoemd, daar hij allicht - evenals zijn zoon Murk later - tevens schoenlapper was. Ook huurde hij nog 4 scharren in de Burefenne. Zijn vrouw heette Trijntje Tjeerds. In de kerkvoogdij-rekeningen van 1736 e.v. werd de schoolmeester Pijter Sijlstra genoemd. We mogen dus aannemen, dat dit Pieter Jans Sijlstra was. In mei 1743 ontving hij nog traktement, maar in nov. 1743 was dat zijn weduwe, die toen de klok en het uurwerk verzorgde.

Op 22 aug. 1744 werd tot schoolmeester te Hennaard gestemd: Jan Jacobs Schotanus, die vanaf juli 1744 het traktement van *f* 80 per jaar beurde. Hij was hier tot nov. 1748, toen werd Murk Pijtters Sijlstra de nieuwe schoolmeester te Hennaard. Hij trouwde hier op 11 juni 1753 met Wijpkjen Botes van Welsrijp. Zijn salaris was aanvankelijk *f* 50 per jaar. Het traktement werd in 1757 verhoogd tot 62 gld. 12 st. per jaar. De post als voorzanger voor *f* 30 per jaar werd steeds waargenomen door Jacobus Schotanus, de schoolmeester van Oosterend, waarmee Hennaard was gecombineerd. Mr. Murk was tevens schoenlapper en vertrok in mei 1760 naar Itens. J. Schotanus bleef voorzanger, in elk geval nog tot mei 1769. In 1773 is er sprake van de erven en de boedel van wijlen mr. Jacobus Schotanus.

In mei 1760 kwam mr. Aede Nauta als schoolmeester te Hennaard. Hij trouwde hier op 25 jan. 1761 met Jetske Murks van Oosterend. In 1761 werd een nieuwe school in gebruik genomen. Bij zijn derde huwelijksaankondiging op 10 maart 1771, te Winsum met Marike Klazes (weduwe) aldaar, was hij nog steeds schoolmeester te Hennaard.

Op 4 aug. 1771 zijn te Hennaard getrouwd: Dirk Dirks Lubbronk van Wommels met Hinke Douwes van Baard. Hij komt hier in 1769 al voor en wordt op 28 juli 1771 bij zijn derde huwelijksproclamatie reeds schoolmeester genoemd. In dec. 1801 is er sprake van de "gewezen" schoolmeester D.D. Lubbronk te Hennaard.^d Hij wordt echter in 1802 nog steeds

-
- a Leeuwarderadeel L 2.
b Processtukken Civ., port. 190 no. 7.
c Hennaarderadeel H.
d Notulen Departementaal Bestuur van de Eems.

als schoolmeester te Hennaard genoemd, evenzo in mei 1815. Het traktement was toen nog steeds 62 gld. 12 st. Ook na 1815 kwam hij nog voor; hij smeerde de klok, het uurwerk enz., maar in de kerkvoogdij-rekeningen is van geen schoolmeester meer sprake. In 1815 is de school vacant.^a Of de betrekking nog weer vervuld is is mij niet gebleken, hoewel in de lijst van 1817 D. Lubbronk te Hennaard voorkomt. Van 1820 tot 1833 kwam Jentje Jacobs La Roij hier als voorzanger voor. Durk Lubbronk woonde tot 1820 in het schoolhuis. Hij kreeg *f* 8 voor het ontruimen en vervolgens alle jaren *f* 5. Het schoolhuis werd nu verhuurd. Hij verzorgde echter ook later het uurwerk nog. Hij werd toen aangeduid als "Durk Douwes Lubbronk", zonder de toevoeging "mr." of "schoolmeester".

In de *Leeuwarder Courant* worden de floreenplichtigen van Hennaard en Itens opgeroepen tegen 1 nov. 1831 om te "delibereeren" en besluiten over combinatie van de school te Hennaard met die te Itens, welke combinatie toen ook tot stand gekomen is. Hennaard draagt dan jaarlijks *f* 30 in het onderwijzerstraktement van Itens.

4. Hidaard

Op 20 dec. 1640 trouwde Hijlcke Gerrits, schoolmeester te Hidaard, met Tietske Hendriks van Bolsward. Vanaf 1646 lieten ze hier hun kinderen dopen: Sijmen op 27 dec. 1646, Rein op 2 dec. 1649 en Henrick op 1 febr. 1657. Hij was hier nog in juli 1662. Nadien zijn zij naar Sneek vertrokken.

In juli 1665 was te Oosterend of Hidaard een mr. Claes Baarda. Hij was getrouwd met Antie Bonnes. Het is niet zeker of hij ook schoolmeester was. Hij was er in 1671 nog. Hun zoons Nanne en Bonne zijn hier gedoopt, resp. in juni 1667 en in 1669.

In mei 1679 was hier mr. Simon Hijlckes; wellicht een zoon van de vorige meester.

Omstreeks 1682 was hij in Wons. In 1682 was mr. Melis Alles schooldienaar te Hidaard. Hij vertrok in april 1683 naar Itens. In april 1686 werd aangenomen tot lidmaat: mr. Idzart Tjallinghi schoolmeester. Hij trouwde op 5 april 1693 met Henderickien Taeckes van Nieuwland. Hij vertrok in 1694 naar Ried.

Op 20 nov. 1701 zijn te Bolsward getrouwd: mr. Rintje Bauckes Bauckema "van Hidaert" en Trijntje Jans Faber van Bolsward. Hun zoon Baucke is te Hidaard of te Oosterend gedoopt op 29 okt. 1702. (Dit kan wel eens dezelfde zijn als Rintse Bauckes Tiebbenga schoolmeester te Menaldum, wiens vrouw ook Trijntje Jans (Faber) heette.) Op 4 jan. 1713 testeerde Bauke Rinties, ontvanger en dorprechter te Hidaard. Op 1 april 1713 werd mr. Rintie Baukes Tjebbinga, schoolmeester te Menaldum tot voogd geautoriseerd over Claaske Jans, Bauke Rinties erfgename.

Op 29 maart 1709 werd tot lidmaat aangenomen: Tierck Tiercks schoolmeester "tot Hidaard". Hij vertrok in aug. 1712 naar Minnertsga, hij werd daar evenwel geen schoolmeester. In 1735 was Emke Dirks Faber als schoolmeester te Hidaard. Hij trouwde alhier op 13 maart 1735 met Jetske Hendriks van Wommels.

In april 1745 was Dirk Arjens Nauta hier schoolmeester. Hij woonde hier al eerder en was daarvoor in Wommels. Hij is op 6 febr. 1729 te Wommels getrouwd met Hiltje Aedes Stienstra van Wommels. (Hij was toen afkomstig van Abbega.) Hij vestigde zich in Hidaard waarschijnlijk als kuiper (1738, 1740) en werd tussen 1741 en 1745 schoolmeester. Op 8

a Zie de *Leeuwarder Courant*.

sept. 1759 werd Dirk Nauta genoemd als schoolmeester te Hidaard.^a Hij is hier zeer waarschijnlijk omstreeks 1784 gestorven.

In juni 1784 was zijn zoon mr. Johannes Dirks Nauta schoolmeester te Hidaard.^b Hij was op 31 mei 1773 te Wommels getrouwd met Trijntje Pijtters en woonde toen blijkbaar nog te Wommels en was nog geen schoolmeester. In april 1778 woonden ze wel in Hidaard, maar hij werd toen nog geen schoolmeester genoemd. Na 1784 echter wel. Hij was ook dorprechter, bijv. in 1806 en in 1809. Hij stond hier tot aan zijn dood in de zomer van 1826.

Op 1 jan. 1829 kwam hier mr. Johannes Ruurds Adema, 4e rang. Later behaalde hij de derde rang. Hij was tevens koster, voorzanger en oppasser van het uurwerk. Het traktement bestond toen uit f 80, plus de schoolpenningen (ruim 20 leerlingen à f 1,20) en een vrije woning. Hij is op 29 mei 1864, oud 57 jaar, te Hidaard overleden. Zijn weduwe heette Jantje Y. de Vries. Op 3 sept. 1864 werd benoemd Pieter Jacobs Groustra, hulponderwijzer te Irnsum. Het traktement toen was f 400 plus een vrije woning. Hij is in 1873 overleden. In 1874 werd hij opgevolgd door G. van der Kam. Hij stond hier tot 1889, toen blijkbaar de school werd opgeheven.

Bijzonder onderwijs

Op 7 okt. 1889 werd te Hidaard een christelijk nationale school geopend met als hoofd W. Straatsma. In 1901 werd hij opgevolgd door S. Hoekstra en in 1903 kwam J.H. Lijklema, geboren op 21 jan. 1878. Hij was voorheen onderwijzer te Workum en te Woudsend. Hij is in 1906 vanuit Hidaard naar Oudega (W.) vertrokken. Hij werd toen opgevolgd door L. Bergsma. In 1912 werd D. de Jong hoofd van deze school en in 1922 kwam S. Dijkstra. Deze werd later opgevolgd door E. de Boer, die in 1936 naar Smilde vertrok. Hij werd toen opgevolgd door R. Krikke, onderwijzer te Wapenveld (Gld.). Op 1 jan. 1948 is hij naar Twijzelerheide vertrokken. In datzelfde jaar 1948 kwam zijn opvolger: Kr. Boelens, onderwijzer te Sassenheim. Op 1 nov. 1951 werd een nieuwe school geopend. Op 1 febr. 1953 werd Kr. Boelens hoofd van de CVO-school te Franeker. Op 15 febr. 1953 werd hij opgevolgd door G. Tilstra, onderwijzer te Zwaagwesteinde.

5. Itens

In 1607 verzocht de classis aan de kerkvoogden van Itens een nieuwe meester te beroepen.^c In mei 1623 was Christophorus Henningius schooldienaar te Itens.^d

In 1681 was hier mr. Willem Douwes als schoolmeester. Zijn huisvrouw was Rinsk Taekes Hoytema.^e Hij kwam ook voor op 28 aug. 1654 met zijn vrouw Rinck Taekedr.; zij was toen in haar 40e jaar.^f Willem Douwes was hier nog in 1679.

Omstreeks 1681 kwam mr. Tiette Luijtjens Doornstra hier als schoolmeester vanuit

a Processt. Crim., port. 168.

b Franeker Z 3.

c S. Cuperus, *Kerkelijk leven der Hervormden in Friesland tijdens de Republiek*, 2 dln. (Leeuwarden, 1916-1920), II, p. 170.

d Ordonnantieboek.

e Wonseradeel GG 6, fol. 36.

f Hennaarderadeel I 10.

Hennaard. In juni 1682 werd hij als lidmaat aangenomen. Op 27 mei 1683 trouwde hij met Entie Tiederdsdr. Romeda. In datzelfde jaar vertrok hij naar Welsrijp, In april 1683 kwam mr. Meelis Aales als schoolmeester, met attestatie van Hidaard. Zijn huwelijk met Trijntje Bauckes is in Bolsward geproclameerd en voltrokken in nov. 1683. Zijn vrouw is in 1685 reeds overleden. Hij hertrouwde omstreeks okt. 1686 met Claeske Claesses van Bolsward. In 1688 hertrouwde hij met Trijntie Rombouts van de Parre. In 1689 was hij hier nog; op 12 juni 1689 kocht hij twee huizen in Bolsward.^a

In 1702 of 1703 kwam mr. Isaïc Jobs Ritsma als schoolmeester. Zijn vrouw heette Trintie Isaacx. Hij is vóór 1715 overleden. In 1715 werd op belijdenis van het geloof tot lidmaat aangenomen: mr. Hendrik Isaäcs Ritsma, schooldienaar en organist te Itens. Hij trouwde hier op 26 dec. 1716 met Trijntje Jans Koevoet van Rauwerd. Hij vertrok eind 1717 naar Weidum. In 1718 kwam mr. Gerlof Willems Gerlofsma als schooldienaar te Itens, met attestatie van Sneek. Hij vertrok op 8 nov. 1723 naar Wieuwerd. In nov. 1723 kwam mr. Jacobus Schotanus als schooldienaar van Hennaard. Zijn vrouw was Trijntje Jacobs. Hij vertrok in mei 1726 als schoolmeester naar Oosterend.

In 1730 was hier de "candidatus" Cornelius Sylvius als schoolmeester en koster. Hij was een zoon van de predikant Duco Sylvius te Oosterend. Het traktement bedroeg toen 92 c.g. per jaar. Toen hij in 1760 ziek werd, is een bode gezonden naar zijn broer te Goïngarijp, ds. Bernardus Sylvius. Cornelius Sylvius is in mei 1760 overleden.

In mei 1760 kwam mr. Murk Pijtters Sijlstra als schoolmeester van Hennaard, met zijn vrouw Wijkjen Botes. Het traktement was toen 100 c.g. per jaar. In 1761 werd de school vernieuwd; de schoolmeester hielp zelf mee als "opperman" ! Op de 26 jan. 1763 viel hij dood uit de kerkenboom. Hij was toen schijnbaar al weduwnaar met een zoontje Pijter.

In de herfst van 1763 werd hij opgevolgd door mr. Johannes Pieters van Tuinen. Hij trouwde hier in 1764 met Antje Jans. Het traktement was toen f 150. Hij was hier in febr. 1793 nog evenals in nov. 1800. In het laatst werd hij ook nog als dorprechter genoemd. Hij is in het begin van 1801 overleden. Zijn zoon Pieter Johannes, schoolmeester, nam de school toen waar.

In mei 1801 kwam Nicolaas Johannes Wittemans van Leeuwarden. Zijn vrouw heette Hillegonda Frederica du Bois. Ze waren op 14 jan. 1798 getrouwd te Woudsend, waar hij ook vandaan kwam. Wittemans ontving in nov. 1804 nog traktement, maar in febr. 1805 werd het traktement uitbetaald aan Gerrit Jelles "als arrestand voor 't 12e dezer verschenen schoolmr. tract. van N.J. Wittemans." Zo ging het eveneens in de maanden mei, aug. en nov. 1805, soms voor een gedeelte, soms ontvingen ze het samen, zoals bijv. in febr. 1806. In maart 1806 bedankte hij als schoolmeester en koster en is korte tijd later overleden. Zijn weduwe en kind kwamen ten laste van de kerk, waarover nog een proces is gevoerd. In de *Leeuwarder Courant* van 22 maart 1806 werden de crediteuren van Nicolaas Johannes Wittemans, "welke zijn Post als schoolmeester te Ytens heeft verlaten, opgeroepen om te raadplegen over deszelfs nageblevene goederen tegen Wd. 22 april 1806 in de Regtkamer te Wommels".

In mei 1806 kwam zijn opvolger: Pieter Andries Meeter, 2e rang. Het traktement bestond toen uit: f 150, plus de schoolpenningen (van 12 leerlingen à 6 st. per kwartaal.) Hij vertrok op 23 dec. 1807 naar Tjerkwerd, alwaar hij op 28 febr. 1808 trouwde met Reino Piekies Piekema van Tjerkwerd. Hij ging later naar Huizum.

In febr. 1808 werd H.M. Reidsma, provisioneel te Stavoren, hier benoemd als hoofd. De

a Bolsward V 8.

schippers die hem uit Stavoren gehaald hadden, ontvingen daarvoor *f* 12. Zijn traktement bedroeg *f* 200. Hij vertrok in nov. 1809 reeds naar Ysbrechtum. Op 12 dec. 1810 werd Jan Pieters Kiestra, 3e ranger, provisioneel aangesteld. Hij is gebleven tot mei 1818; later, in 1827, ging hij naar Baijum.

In mei 1818 kwam Jan Alberts Wakkersma, 3e rang en ondermeester te Koudum. Hij werd hier tevens koster en organist. Zijn traktement bedroeg *f* 200, plus de schoolpenningen (12 leerlingen à *f* 1,40) en een vrije woning. Hij vertrok in het voorjaar van 1822 naar Wommels. Op 1 okt. 1822 kwam Rinze T. Zijlstra, 3e rang en ondermeester te Vrouwenparochie. In 1831 werd de school van Itens met die van Hennaard gecombineerd. Op 24 okt. 1862 vierde hij hier zijn 40-jarig jubileum. Hij is gestorven op 18 jan. 1865, oud 63 jaar

In april 1865 werd Jan Iedema, van Oudehorne, hier benoemd. Zijn traktement was *f* 400 en een vrije woning. Hij ging in 1898 met pensioen en werd toen opgevolgd door J. Komrij. Op 1 okt. 1907 kwam J. van der Veer van Boelenslaan, die in 1914 werd opgevolgd door Hinne Zwanenburg. In 1924 kwam T. Gosliga, die in 1936 hoofd van een school te Helpman (Gr.) werd.

Op 1 okt. 1936 werd J. Schokker, wachtgelder-hoofd van de school te Oosterend, hier benoemd. Op 1 dec. 1938 ging hij met pensioen en werd opgevolgd door J.J. de Bruijne, wachtgelder te Uddel. Op 1 jan. 1949 werd hij hoofd van de school te Waterlandkerkje in Zeeuws Vlaanderen. In dec. 1949 werd hij opgevolgd door Tj. Hiemstra, onderwijzer te Franeker. In 1955 werd hij hoofd van de school te Hallum.

Bijzonder onderwijs

In april 1907 werd te Itens een christelijke CVO-school gesticht met als eerste hoofd H. Haantjes. Hij werd in 1925 opgevolgd door Eelke Strikwerda, die reeds op 5 mei 1931 op 35-jarige leeftijd te Leeuwarden is overleden. In 1931 werd hij opgevolgd door H. Twerda, onderwijzer te Oosterbierum en te Drachten. In 1934 werd hij hoofd van de bijzondere school te Bakhuizen.

Op 1 okt. 1934 werd B. de Ringh, hier reeds onderwijzer, benoemd als hoofd van deze school. In 1946 werd hij onderwijzer aan een christelijk school te Den Helder. Hij werd hier toen opgevolgd door T. van der Meer, onderwijzer te Burum. In 1951 was hij hier nog als hoofd.

6. Kubaard.

Op 9 april 1593 kocht Take, "schoelmr. t' Cubaerd" in een boelgoed te Wommels, "een joffer" voor 4 st.^a Op 2 en 23 juni was mr. Taecke "schoelmeester tot Cubaert".^b

Op 3 mei 1623 was Philips Sijmensch hier schoolmeester.^c In juli 1649 Tyetse Jans hier als schoolmeester; in 1654 was hij hier nog. Zijn vrouw heette Eets Jaspers. Zij vertrokken begin 1657 naar Jelsum; hij werd toen Tzietze Jans Asperen genoemd.

In 166? werd mr. Jan Sipkes hier schoolmeester. Hij kwam van Waaxens (H.) en is hier getrouwd op 3 nov. 1672 met Jouk Pijters. Hij was hier nog in sept. 1673. Op 16 mei 1673

a Hennaarderadeel I 2.
b Franekeradeel EE 5.
c Wonseradeel C 7.

was mr. Jan Sipkes schooldienaar, dorprechter en ontvanger te Kubaard.^a In nov. 1682 was een Jan Sipkes Roodahuijs bijzitter van Hennaarderadeel. In mei 1692-1693 was hij ook ontvanger te Kubaard. Ook op 1 mei 1695 en in maart 1701 vervulde hij deze functie nog. In 1688 was mr. Jochum Watzes Hoexema schooldienaar te Kubaard. Hij trouwde op 7 juli 1689 met Pijtrik Tijssens van Kubaard. Hij won op 28 dec. 1696 met een gooi van 16 ogen een zilveren bord op de zilverloting bij Harke Baard, zilversmid te Bolsward.^b Hij was hier in 1701 nog.

Op 31 okt. 1706 trouwde Sipke Jans Rodahuis schoolmeester te Kubaard met Antie Tjeerds van Tzum. Later, nog vóór 14 maart 1710, hertrouwde hij met Dieuwke Cornelis. Hij was hier nog in 1712, maar in 1714 vertrok hij naar Welsrijp

Op 18 nov. 1714 trouwde hier mr. Johannes Doornstra, schoolmeester te Kubaard, met Auckjen Wijbes Slipstra van Leeuwarden. (Een Joh. Doornstra werd in 1710 "geëdigd clercq" te Sneek.) Hij was hier nog in april 1724, maar in aug. 1725 vertrokken zij naar Wommels. In febr. 1727 was hier mr. Pijter Robijns als schoolmeester en dorprechter, met zijn vrouw Ymkjen Heerkes. Hij was afkomstig van Arum, waar hij in 1718/1719 de school waarnam. Zijn vader Robijn Pieters overleed te Arum in 1720. Pieter Robijns was eerder chirurgijn te Oosterend; in 1723 bijvoorbeeld. Hij hertrouwde op 20 jan. 1743 te Kubaard met Trijntje Piers, weduwe van wijlen Jacob Pijters van Kubaard. Na haar dood, op 13 april 1749, hertrouwde hij met Doutjen Arjens van Lutkewierum. Op 10 april 1753 is sprake van wijlen Pijter Robijn, in leven schoolmeester en dorprechter van Kubaard. Zijn oudste zoon Heerke Robijn was schoolmeester van Waaxens en werd voogd over de andere kinderen Robijn (werd later schoolmeester te Waaxens), Haaye en Pijtrick Robijns. In nov. 1754 werd Doutjen Arjens genoemd als de weduwe van Pieter Robijns.^c

In febr. 1755 was zijn zoon Heerke Pieters Robijn hier schoolmeester. Hij was gekomen van Waaxens, waar hij op 24 jan. 1751 getrouwd was met Antie Annes aldaar. Hij was tevens koster, dorprechter en "gaarder der belastingen". In 1770 bedroeg zijn inkomen *f* 100 van de kerk, plus de schoolpenningen. Op 24 okt. 1784 is hij hertrouwd met Nieske Jacobs van Tzum. Hij is op 17 juni 1807 overleden, oud 80 jaar, na meer dan 50 jaar de school te hebben bediend.

In april 1808 kwam zijn opvolger: W. Hengst, 3e rang en ondermeester te Balk. Begin 1809 vertrok hij reeds naar Gaast. Hij werd toen provisioneel opgevolgd door Marten Sjoerds (Beista), die de 3e rang bezat en hier reeds woonachtig was. Zijn vrouw heette Antje Wiebes. In 1839 kwam er een nieuwe school. In de zomer van 1842 ging hij met pensioen.

Op 3 okt. 1842 kwam Lucas Hendriks Posthumus, 2e rang. Zijn geboortedatum was 19 juli 1817. Het inkomen bestond in 1842 uit: *f* 156 van de kerk, *f* 100 van de grietenij, *f* 54 aan schoolpenningen en een vrije woning. Hij vertrok in nov. 1847 naar Goutum.

Op 10 april 1848 werd hij opgevolgd door Machiel Sijbrens van Bachum de Boer, 2e rang en ondermeester te Holwerd. Hij was tevens koster, voorzanger en klokkenluider. Zijn traktement bedroeg *f* 156 van de kerk, *f* 100 van de grietenij en ook nog *f* 24 van de kerk van Waaxens wegens het voorzingen. Op 1 mei 1856 vertrok hij naar Herbaijum.

Op 8 sept. 1856 kwam Berend Dirks Posthumus, 3e ranger en geboren te Wommels op 6 nov. 1835. Op 1 juli 1862 vertrok hij naar Wommels, Op 8 sept. 1862 werd Pieter Dirks Hiemstra,

a Franekeradeel NN 4, fol. 96°.
b Bolsward Z BB 40, no. 25.
c Prot. boek Menaldumadeel.

hulponderwijzer te Santpoort, hier benoemd. Hij is in de herfst van 1866 naar Midwoud vertrokken.

In dec. 1866 werd A.B. Mulder, hulponderwijzer te Achlum, benoemd als hoofd van deze school en op 1 jan. 1867 trad hij in functie. Hij stond hier tot 1881. In 1882 kwam zijn opvolger: J.J. Hornstra Gzn., geboren op 18 aug. 1856 te Warga. In 1874 was hij als ondermeester te Wijtgaard, later te Weidum en Joure. In 1884 vertrok hij naar Friens en deze school werd toen opgeheven.

Bijzonder onderwijs

In Kubaard werd in 1872 een christelijk nationale school geopend, met als eerste hoofd W. Heukels. In 1878 was hij hier nog als hoofd, maar in okt. 1882 werd Jaitze de Boer uit Sint Annaparochie benoemd als hoofd van deze school. Hij ging in 1914 met pensioen en is in 1916 te Sneek overleden.

In 1914 kwam H. Proost, die in 1922 werd opgevolgd door J. Postma. In 1936 werd J. Meijer, onderwijzer te Bergum, aangesteld als hoofd. In 1939 is hij naar Minnertsgea gegaan. Hij werd toen opgevolgd door K. Meinema, onderwijzer te Bergum. Hij vertrok in 1947 naar Celebes. In dat kwam Y. Bosma, onderwijzer te Wanswerd aan de Streek. Op 1 jan. 1953 werd hij hoofd van de christelijke school te Akkrum. Zijn opvolger kwam in 1953: W.A. Brug. Deze was hier eerder als onderwijzer geweest en later in Doetinchem.

7. Lutkewierum

Op 27 maart 1553 was "Egbert, de schoolmeester te Lutkewierum". Hij was koper in een boelgoed van de overleden mr. Hugho Wpckesz, in leven pastoor te Lutkewierum. Hij kocht daar een "dijckcloet".^a

In 1620 kwam mr. Jan Jouws van Hennaard als schooldienaar te Lutkewierum. Zijn vrouw heette Trijntie Hendriks. Ook op 3 febr. 1626 waren zij hier: "Jan Jws, schooldr. te Lutkewyrum en Trijncke Hendricksdr".^b Hij is op 5 mei 1677, oud 80 jaar, gestorven en had toen 60 jaar de school waargenomen; drie jaar te Hennaard en 57 jaar te Lutkewierum. Zijn vrouw was in 1668 overleden.

In aug. 1683 werd lidmaat mr. Oets Ludovicus (Luijtjens) Doornstra. Zijn vrouw heette Anna Gualteri; zij kwam van Edens. Hij was hier misschien al eerder als schoolmeester. Hij was een zoon van Ludovicus Nicolay Doornstra, die in 1676 *notaris publicus* was in Hennaarderadeel en die ook nog schoolmeester te Oosterend was. (Een andere zoon was Upcke Luitjens Doornstra, wiens huwelijk met Gatske Jacobs Braak van Bolsward aldaar in juli 1684 geproclameerd werd. Was deze ook schoolmeester? Nog een andere zoon was Tiette L. Doornstra te Itens.) Mr. Oeds Doornstra was in 1709 nog schoolmeester te Lutkewierum en was toen 52 jaar oud.^c Ook in juli 1710 werd hij hier genoemd als schoolmeester.

In aug. 1717 werden aangenomen met attestatie van Wirdum: Abraham Jurjens Ruitenschild, "onse nieuwe schoolmeester" en Ymke Dirxs Zijlstra, zijn huisvrouw. Hij was tevens dorprechter, in 1719 en 1720 bijv. Hij hertrouwde hier op 10 jan. 1745 met Tietske Goslings

a Hennaarderadeel I 1.

b Hennaarderadeel M 2.

c Processt. Civ. Sent. van 15 juli 1710, port. 190, no. 7.

van Bozum. In 1758 was hij hier nog.

Op 6 juli 1777 zijn hier getrouwd: Reiner Heerkes Robijn schoolmeester en Jouckien Johannis, beiden van Lutkewierum. Hij was hier reeds in 1775. Hij was een zoon van meester Heerke te Kubaard. Vóór sept. 1781 is hij naar Oosterend vertrokken.

In 1781 kwam mr. Gerardus Jac. Odolphi, zoon van de meester van Wommels. Hij trouwde hier op 20 juni 1784 met Trijntje Minnes van Lutkewierum en stierf nog in datzelfde jaar 1784.

In 1784 kwam mr. Johannes Heerkes Robijn, broer van Reiner bovengenoemd. Zijn vrouw was Rinske Pieters Kleiterp. In 1789 kwam mr. Wijbe Reinders Rispens als schoolmeester, organist, koster en dorprechter (in 1794 bijv.). Hij trouwde hier op 19 juni 1791 met Hiltje Johannis Bootsma en vertrok in de zomer van 1796 naar Mantgum. Daarna werd Pieter Jans Burghout in 1797 de nieuwe schoolmeester en organist. Hij trouwde hier op 27 sept. 1801 met Pierkje Johs. van Tuinen van Itens. Hij is in 1804 te Lutkewierum gestorven.

In mei 1805 kwam Minse Simons Terpstra, 3e rang, als hoofd van deze school. Het salaris was toen f 112. Hij trouwde hier op 22 okt. 1809 met Jantje Freerks. In juni 1819 vertrok hij naar Oosterend. In dat jaar werd Tjepke Y. Gatsonides, 3e rang, provisonieel benoemd. Op 7 jan. 1820 kreeg hij een vaste aanstelling. Het salaris bedroeg in 1819: f 200, plus de schoolpenningen van ca. 40 leerlingen en een vrije woning. Hij vertrok in 1820 reeds naar Boornbergum.

Op 12 april 1821 werd Jan Glastra van Loon Jzn., 3e rang en hulponderwijzer te Sint Annaparochie, hier benoemd. In 1827 werd de school verbouwd. Hij kreeg op eigen verzoek eervol ontslag op 1 jan. 1858. Op 31 mei 1858 werd hij opgevolgd door Klaas Brouwer, 2e rang en hulponderwijzer te Sint Jacobiparochie. Hij werd op 1 jan. 1859 hoofd van de school te Blankenham.

Op 23 april 1859 kwam Klaas P. van der Werf, hulponderwijzer te Roordahuizum. Hij ging in 1893 met pensioen. Op 1 juli 1893 kwam Arjen Nawijn van Goïngarijp. Hij schreef *Aardrijkskunde van Friesland voor de lagere school* (Sneek, 1898). Hij ging op 1 mei 1923 met pensioen. Hij is op 4 okt. 1939 te Amsterdam overleden op 82-jarige leeftijd. Hij was weduwnaar van Sijtske van der Laan.

In 1923 werd P. Hiemstra benoemd als hoofd van deze school. Hij was sedert 1918 onderwijzer te Pingjum geweest. In 1930 werd hij hoofd van de school te Winsum (Baarderadeel). Hij werd in 1931 opgevolgd door Th. Tilstra, onderwijzer aan een christelijke school te Franeker. De school te Lutkewierum werd bij raadsbesluit van 2 okt. 1933 opgeheven met ingang van 1 april 1934. Dit besluit is door Gedeputeerde Staten van Friesland goedgekeurd. De school werd pas definitief gesloten op 1 april 1935.

8. Oosterend

Omstreeks 1580 was Jelle Sickes "schoelmeester tot Oosterende".^a Hoe lang hij hier gestaan heeft, is niet na te gaan, wegens gebrek aan gegevens uit die tijd. In 1583 was Wopcke Eelckez. hier als schoolmeester.^b In 1590 was hij naast schoolmeester ook koster. Op 5 febr.

a Lidmatenboek Sneek.

b L.J. van Apeldoorn, *De kerkelijke goederen in Friesland*, 2 dln. (Leeuwarden 1915), I, p. 362.

1593 kocht Wopcke schoolmeester te Oosterend in een boelgoed een koperen pot voor 51 st.^a In dec. 1606 was hij hier nog.^b In 1609 was deze mr. Wopcke Eelckesz schoolmeester en dorprechter te Oosterend.^c In mei 1614 was Bauck Bauckedr. zijn vrouw; hij was toen 54 jaar oud.^d Op 9 mei 1626 was hij hier nog en in sept. van dat jaar was hij pachter van de accijns op de brandewijnen van Wonseradeel te Bolsward.^e Toen zal hij dus de school te Oosterend verlaten hebben.

Zijn opvolger is waarschijnlijk geweest mr. Henricus Sylvius, van wiens sterfhuis op 8 nov. 1638 sprake is, "in leven schooldienaar te Oosterend". Zijn traktement bedroeg 20 goudgulden per kwartaal.^f

In 1638 kwam mr. Wierd Wopkes hier met attestatie in. Er staat niet bij waar vandaan, doch dit blijkt uit Bozum te zijn geweest. Daar was hij in maart 1638 getrouwd met Trijntje Johannis. Hun zoons Johannis en Peter zijn te Oosterend gedoopt op resp. 26 sept. 1647 en in maart 1649. De meester is hier op 6 jan. 1651 overleden.

In mei 1651 kwamen met attestatie in mr. Luitjen Claessen en zijn huisvrouw Jeltie Tietes. Hij noemde zich in 1680 mr. Luytien Claessen Doornstra, schoolmeester te Oosterend. Hij werd toen namelijk weer tot het H. Avondmaal toegelaten, nadat hem dit enige malen ontzegd was geweest. Het ging al spoedig weer mis wegens dronkenschap; zie hiervoor fraaie akten in het notulenboek van de kerkenraad 1679-1683! Op 15 nov. 1675 was hij geadmitteerd door het Hof van Friesland als *notaris publicus*; hij tekende hierbij met: Ludovicus Nicolay Doornstra. In 1687 was hij hier nog schoolmeester; toen leefde zijn vrouw Jeltie ook nog. Hun zoons werden hier gedoopt: Pieter op 17 aug. 1652, Jan op 25 maart 1655, Oeds 22 maart 1657, Tiete (Titus) op 25 juli 1658 en Upcke op 8 sept. 1661. De meester schijnt hier omstreeks 1697 overleden te zijn.

Op 21 april 1700 trouwden hier Marten Jans schoolmeester en organist te Oosterend en Mincke Sylvius, dochter van de *pastor loci* ds. Duco Sylvius. Hij noemde zich Marten Jans Rodahuis en was tevens dorprechter. In 1716 was hij 42 jaar oud.^g Hij komt ook voor in de acta van de kerkenraad, eveneens wegens dronkenschap. Het traktement bedroeg 4 maal 30 c.g. per jaar. De "puijstertreder" Johaen Klasen was tevens koster en klokluider, hij deed dit al in 1721 en nog in 1726, voor een bedrag van *f* 10 per jaar. De timmerman Oepke Luyties (zoon van de vorige schoolmeester) fungeerde voor *f* 14 als voorzanger, bijv. in 1723 en in 1728, het jaar van zijn overlijden.^h Marten Rodahuis ontving op Allerheiligen 1725 nog traktement. In mei 1726 werd dit bedrag uitbetaald aan de curator over de "geabandoneerde" (failliete) boedel van M. Rodahuis. Toen was hij dus blijikbaar overleden.

In het voorjaar van 1726 werd tot schoolmeester benoemd mr. Jacobus Schotanus, van Itens, die in mei van dat jaar in functie trad en hier op 18 mei hertrouwde met Jetske Hendriks Weiland van Wommels en op 21 mei 1758 nog eens met Jantje Hendriks. Hij was rond 1702 geboren. Zijn salaris, eerst nog 120 c.g., werd in mei 1727 op 140 c.g. gebracht. Ook hij was

-
- a Hennaarderadeel I 2.
b Hennaarderadeel M 1.
c Hennaarderadeel I 4, fol. 430.
d Sneek DD 2, fol. 132.
e Wonseradeel C 8.
f Hennaarderadeel I 8.
g Processt. Crim. 14 maart 1716, port. 42.
h Kerkvoogdij-rekeningboeken; hier bewaard vanaf 1721.

weer dorprechter en organist. In 1728 was Oepke Pieters tot voorzanger aangesteld. Deze werd in aug. 1747 "wegens zijn kwaadaardigheid en lasteringen voor zes weken in zijn voorschreeuwen, opgeschort, mits beterschap belovende". Hij zong dus blijkbaar royaal boven de gemeente uit! Hij behield zijn functie nog jaren; in ieder geval in 1775 nog. Later nam zijn zoon Pieter Oepkes deze functie over; in ieder geval nog in 1796. Na de dood van de koster Jelle Sjoerds (1730 tot 1750) werd mr. Jacobus Schotanus er ook koster bij, doch de weduwe Grietje Jelles bleef "puistertreedster" en klokluidster. De zoon Gerrit Jelles heeft deze baan na 1765 van zijn moeder overgenomen. Jacobus Schotanus heeft hier de school bediend tot omstreeks 1773; hij bleef nog ontvanger, bijv. in 1781.

In 1773 was Barthold Hendriks Idzerda hier als schoolmeester, waarschijnlijk tot 1781, toen hij te Dronrijp kwam.^a Vóór sept. 1781 kwam hier mr. Reiner Heerkes Robijn van Lutkewierum. (Hij was een broer van N.H. Robijn te Lutkewierum en Pieter Heerkes Robijn te Burgwerd. Zij waren zoons van Heerke Pieters Robijn te Kubaard.) Reiner Heerkes Robijn trouwde hier in nov. 1788 met Antje Rijmers van Huins. Het traktement was toen nog steeds 140 c.g. Hij bekleedde zijn functies als schoolmeester en dorprechter nog in 1795. In okt. 1802 en zelfs in 1806 gaf hij als koster te Oosterend nog attestaties af om elders te mogen trouwen.^b Hij was toen hier geen schoolmeester meer; in april 1796 was de school- en orgeldienst hier vacant.^c

In mei 1796 kwam hier Wijbrand Tjaard van der Leij als schoolmeester en organist. Het traktement bedroeg toen ook 140 c.g. Hij trouwde op 4 mei 1800 te Marssum met Ynskje Heslinga van Marssum. Toen bedankte hij als schoolmeester en werd notaris te Marssum en later, in 1808, werd hij secretaris van IJlst, waar zijn vrouw in 1814 overleed.

In mei 1800 werd Popko Zwaagman Hzn. schoolmeester en organist te Oosterend. Hij kwam van Birdaard met zijn vrouw Dieuwke Ennes. Nog steeds betaalde de kerk 140 gulden traktement. In de zomer van 1807 beklagde Popke Harmens Swaagman, schooldienaar te Oosterend, zich over een Reinder Heerkes (Robijn), die daar ook school hield.^d In okt. 1807 blijkt dat deze R.H. Robijn hier officieel aangesteld was tot schoolmeester, nadat Swaagman was afgezet; Reinder moet zich echter laten examineren. In het voorjaar van 1819 deed "master Popke" afstand van zijn dienst en kreeg een pensioentje van de kerk. Er werd rond die tijd een nieuwe school gebouwd.

Op 4 juni 1819 werd Menso Simons Terpstra, 3e rang, van Lutkewierum benoemd als hoofd van deze school. Het traktement bedroeg toen: f 140, plus de huur van 6 pondemaat en een mad land, de schoolpenningen en een vrije woning. Zijn vrouw heette Theodora Johanna Elisabeth Odolphi. Het traktement werd in 1829 verhoogd tot f 200. In de zomer van 1844 ging meester Terpstra met pensioen.

Op 4 nov. 1844 werd Wigger Arnoldus Baars, 2e rang en ondermeester te Balk, hier benoemd. Het traktement bestond toen uit: f 140 van de kerk als organist plus f 60 als toelage van de kerk, de opbrengst van 2-65-20 bunder weiland (ca. f130), de schoolpenningen van ca. 100 leerlingen en een vrije woning met tuin. Zijn vrouw was Trijntje Bogtstra (in 1848 bijv.). In 1883 kwam O. Hiemstra, die in 1893 overgeplaatst werd naar Wommels.

-
- a Mededeling van E.J. Penning.
b Trouwboeken Workum en Idsegahuizen.
c Oproep om sollicitanten in *Leeuwarder Courant*.
d Verbaal van de Landdrost.

In 1893 kwam Y. Loopstra, die in 1899 naar Blija vertrok. Zijn opvolger werd toen S. Kalsbeek. In 1903 werd hij opgevolgd door W. Ennema, onderwijzer te "Nijebrêge". In 1909 ging hij naar Oosterwolde en werd opgevolgd door L. Statema. In 1914 kwam J.R. Venekamp als hoofd van deze school. In 1926 werd C. Hetteema benoemd, die in het begin van 1930 naar Woudsend vertrok.

Op 1 mei 1930 werd J. Schokker van Hartwerd aangesteld. De school te Oosterend werd bij raadsbesluit van 2 okt. 1933 opgeheven met ingang van 1 april 1934. Dit besluit is goedgekeurd door de Gedeputeerde Staten. Blijkbaar is de school eerst op 1 april 1935 definitief gesloten.

Bijzonder onderwijs

Op 17 okt. 1870 werd te Oosterend een christelijke school van hervormde signatuur (CVO) opgericht. In okt. 1872 werd Albert Langhout als hoofd van deze school benoemd. Hij was een zoon van G.A. Langhout. Hij is in 1938 te Schraard overleden. In 1882 werd P.B. Ornée hoofd van deze school. Hij is te Oosterend gestorven in 1910. In dat jaar werd hij opgevolgd door P. Smit, die later hoofd van een school te Zwolle werd. In 1923 kwam G. Froentjes, die op 1 aug. 1936 naar 's-Gravenzande vertrok. In 1936 werd A.Y. Kornelis van Hitzum benoemd als hoofd. In 1949 was hij hier nog. Op 5 jan. 1954 werd een nieuwe school, gebouwd op een vrij terrein, geopend.

In Roodhuis, onder Oosterend, werd in 1925 een rooms katholieke bijzondere school gesticht met als eerste hoofd H.J.H. Adrians. In de jaren 1953-1954 was S.J.H. de Jong hoofd van deze school en op 1 jan. 1956 werd H.O. Veltman van Noord-Scharwoude aangesteld. In aug. 1954 besloot de gemeenteraad aan Roodhuis de dorpsstatus te verlenen.

9. Spannum

In 1600 was Dirck Seerpsz. schoolmeester te Spannum. Hij zat toen gevangen te Leeuwarden, wegens roomsgezindheid:

"gevangen, verdacht van Roomsche gevoelens en de kinderen in die leer op te voeden; heeft een crusifix in huis en geschilderde beelden. Te zijnen huise werd ook door de priester gedoopt, enz. Hij wordt gebannen voor 5 jaar uit Vriesland te ruijmen dye stadt Leeuwarden bij daeghs sonneschijn, nae dat hij die costen en misen van justicie sal hebben voldaan, ende Mandt binnen 3 dagen. Na zijn bannissement [=verbaning] zal hij geen kinderen meer mogen leeren zonder consent van de overheid deser Lantschappen".^a

Op 3 en op 31 mei 1654 was mr. Hoyte Foeskes "schooldienaer tot Spannum"; zijn vrouw heette Wlck Jacobsdr.^b Hij was hier ook op 18 juni 1658.^c In 1630 was hij in Lions; waarschijnlijk tot 1638.

a Hof I I 5 (23 febr. 1600).
b Barradeel Q 7.
c Menaldumadeel I 22, no. 13.

In 1670 was hier mr. Pijter Hendricx als schooldienaar; in 1680 was hij hier nog.^a Waarschijnlijk was dit dezelfde persoon die in 1665 te Edens was. In 1698 werd hij nog als "meester" aangeduid.^b Hij testeerde op 30 dec. 1698 en stierf nog vóór 9 febr. 1699. Op 14 jan. 1703 zijn te Spannum getrouwd: Eeltie Tomas schoolmeester en Foek Jetzes van Hennaard. In 1708 was hij hier nog als zodanig; in aug. 1721 werd hij genoemd als schoolmeester en dorprechter.^c

In 1748 stond hier mr. Cornelis A. Frededici, schooldienaar en ontvanger. Hij was ook dorprechter, in 1768 bijv. Zijn vrouw heette Tettie Douwes Schotanus. In 1767 was hij hier nog. Hij was ook koopman in manufacturen.^d In 1777 was hij hier nog, maar in maart 1779 is sprake van de overledene Cornelis Frederici. (Zijn zoon Douwe Cornelis Frederici was "glaasmaker" te Spannum.)

Op 1 nov. 1778 kwam hier mr. Sijbe Jacobus Greidanus, schoolmeester en dorprechter. Hij was geboren op 17 april 1752 te Mantgum, als zoon van de schoolmeester aldaar. In 1780 trouwde hij met Willemke Hesselius, dochter van de predikant van Spannum. Zij is gestorven in 1798. In sept. 1822 deed mr. Greidanus afstand van zijn post en is op 11 jan. 1833 te Spannum overleden.

Op 9 maart 1823 werd Dirk Posthumus, 3e rang, schoolmeester, organist, koster en klokkenluider te Spannum. Het traktement bedroeg toen f 225, de schoolpenningen (van 20 tot 30 leerlingen à 30 cent per kwartaal) en een vrije woning. Hij ging in de zomer van 1828 naar Wommels. Op 1 dec. 1828 kwam Berend Hendriks Posthumus, ondermeester te Oosterlittens. Vóór 11 april 1834 is hij gestorven. Op 1 juni 1834 kwam zijn opvolger: Sjoerd Aukes Algera, 3e rang en ondermeester te Langweer. In 1869 werd de school belangrijk verbeterd. Hij stond hier tot zijn dood op 5 maart 1879. De school is korte tijd later, op 12 mei 1879, opgeheven en omgezet in een christelijke school.

Bijzonder onderwijs

In dec. 1878 werd te Spannum een gewone lagere school voor christelijk onderwijs geopend. Eerst was deze school aangesloten bij de vereniging voor christelijk nationaal onderwijs, maar sedert 1900 was het een CVO-school. Het eerste hoofd was bovengenoemde S.A. Algra. In 1879 werd hij opgevolgd door Hijltje Pasma, die hier reeds als onderwijzer werkzaam was. In 1890 ging hij naar Wons en werd hij opgevolgd door J.G. Hiddink uit Angeren. In 1908 kwam S. Plat, onderwijzer te Leeuwarden. In 1917 vertrok hij naar Sneek en werd opgevolgd door H. Voorthuis, van Folsgare. In 1920 werd hij benoemd als leraar aan de christelijke HBS te Stadskanaal. In 1920 kwam er een nieuw schoolgebouw te Spannum. In 1920 werd J. Bartlema, van Zaamslag, benoemd als hoofd van deze school. In 1925 vertrok hij naar Doetinchem. Op 1 nov. 1925 kwam Jac. de Bruin van Voorburg. In 1931 werd hij vakonderwijzer aan de bijzondere ULO te Wommels, maar bleef tevens hoofd van deze school te Spannum. Op 1 mei 1938 ging hij naar Sexbierum. Hij werd toen opgevolgd door K. van Strien, van Deinum, die hier in 1954 nog was.

-
- a Weesboek Wonseradeel no. 31, 10 juni 1680.
b Hennaarderadeel H.
c Franeker 3 1a.
d Kerkvoogdij-rekeningen Itens.

In 1876 is te Spannum door de rijke nederlands hervormde kerk, een christelijke meisjeskostschool voor MULO gesticht, die lange tijd een klinkende naam heeft gehad. Het eerste hoofd was mej. L.H. van Naerssen, die in 1893 opgevolgd werd door mej. S.M.H. Hoek. In 1901 kwam mej. C.L. Coolsma in 1901 als hoofd. In 1904 werd deze inrichting voor MULO weer opgeheven.

10. Waaxens

In 1583 was hier een schoolmeester, die tevens glazenmaker van beroep was.^a

Op 27 mei 1647 trouwde Pieter Dzioeres, schoolmeester te Waaxens, in Bolsward met Gelts Annesdr. van Oosterlittens. In juli 1649 was hij hier nog, maar later ging hij naar Welsrijp.

Op 4 dec. 1653 trouwde mr. Jan Sipkes van Waaxens, te Edens, met Trijntie Tiedes van Spannum. Hij was hier in 1660 nog, maar vertrekt in 166? naar Kubaard.

In 166? kwam mr. Jacob Harmens als schoolmeester te Waaxens. Hij vertrok in maart 1668 met attestatie naar Hichtum. In 1668 werd mr. Douwe Sipkes schoolmeester te Waaxens. Hij is hier getrouwd op 6 nov. 1670 met Jeltie Sjoerds van Kubaard. Ze vertrokken op 12 juni 1671 naar Burgwerd.

In 167? kwam mr. Ige Douwes Rispens als schooldienaar te Waaxens. (Zijn broer Johannes D. Rispens was schoolmeester te Wieuwerd.) Hij trouwde in okt. 1674 alhier met Antje Heeres van Harlingen, die in 1678 is overleden. Hij is in 168? hertrouwd met Thomaske Johannes en op 6 sept. 1691 nogmaals hertrouwd met Antie Sioerds van Arum. Hij testeerde op 4 mei 1697 en is nog in dat jaar overleden. Op 18 okt. 1697 werd zijn broer Johannes uit Wieuwerd tot zijn opvolger benoemd.^b Zijn weduwe vertrok naar Minnertsga - de attestatie is ingekomen op 24 juli 1698 - waar zij in 1700 overleed. Er was in okt. 1697, na de dood van mr. Yge, nog een voordochter bekend uit het tweede huwelijk: Antie, in haar 11e jaar.

In 1698 kwam hier mr. Jan Fransen van Peins. (De attestatie is in dec. 1698 ingekomen.) Hij is op 1 aug. 1700 naar Zweins vertrokken.

In 1707 was mr. Wijbe Sipkesz. schooldienaar te Waaxens. Hij trouwde hier op 26 dec. 1707 met Attie Ruurds. In nov. 1719 was hij hier nog.^c Op 1 jan. 1724 was mr. Pieter Arjens (of Arjaans) Nauta schoolmeester te Waaxens. Zijn vrouw heette Geertie Sijbes. Hij hertrouwde hier op 9 dec. 1731 met Willemke Sierks van Wommels. Hij is hier op 8 mei 1734 nog.^d In april 1742 is sprake van: "wijlen Pijter Arjens Nauta, in leven schoolmeester te Waaxens".^e Hij liet een dochtertje Arjaantje Pieters na. In dec. 1747 en apr. 1748 was Pijtter Robijn schooldienaar te Waaxens.^f In 1749 was mr. Heerke Pieters Robijn hier schoolmeester. Hij trouwde hier op 24 jan. 1751 met Attie Annes. Hij volgde in 1754 of begin 1755 zijn vader Pieter Robijn te Kubaard op als schoolmeester.

In mei 1755 was te Waaxens mr. Robijn Pieters (Robijn). Hij is hier op 25 mei 1755 getrouwd met Geertie Gabes van Kubaard. In april 1773 was Robijn Robijns schoolmeester

-
- a Van Apeldoorn, *De kerkelijke goederen*, I p. 368.
b Wonseradeel O 2; Autorisatieboek 18 okt. 1697.
c Wonseradeel GG 24.
d Wonseradeel C 22.
e Hennaarderadeel H.
f Kerkvoogdij-rekeningen Lollum.

en dorprechter te Waaxens.^a Op 27 mei 1776 hertrouwde hij hier met Antie Jans van Welsrijp. Hij was hier nog in 1791. In april 1806 was mr. R. Robijn te Waaxens.^b Te Oosterend is op 4 febr. 1809 een zekere Robijn Pieters overleden. Wellicht is dat deze schoolmeester geweest. De naam van zijn opvolger is niet bekend. Zeker is wel dat hij hier onderwijs heeft gegeven tot omstreeks 1820.

De floreenplichtigen van Waaxens en Kubaard worden in de *Leeuwarder Courant* opgeroepen om op 1 nov. 1831 te delibereren en besluiten omtrent de combinatie van de school te Waaxens met die van Kubaard. Dit besluit is na heel wat onderhandelen tot stand gekomen omstreeks 1833.

11. Welsrijp

Op 26 mei 1558 was Keympo Douwes. schoolmeester te Welsrijp.^c Op 18 juni 1600 was Harmen Dircxen schoolmeester "tot Wielsrijp".^d Op 17 mei 1605 en 20 mei 1607 was hij hier nog. Toen was Hylck Jetzedr. zijn vrouw.^e Ook 7 mei 1610 werden zij beiden genoemd.^f Hij hertrouwde vóór zijn vertrek naar Dongjum, in april 1615.

Op 8 nov. 1636 waren hier Hendrick Jans schooldienaar "te Wielsrijp" en Bauck Epesdr. echtelieden.^g Op 29 nov. 1635 was hier hun dochter Eelck gedoopt.^h Op 2 febr. 1638 werd hij ook genoemd: Hendrik Joannis, "schoolendienaer tot Wyelsrijp".ⁱ

Op 19 nov. 1651 was sprake van: "wijlen Haye Lourens, in leven schooldienaar en collecteur van het Bestiaal te Welsrijp".^j Zijn vrouw was Jets Salvisdr. Ze testeerden op 27 aug. 1636.^k Omstreeks 1653 kwam mr. Pieter Diurres van Waaxens. In juni 1654 waren mr. Pietter Diurres schoolmeester te Welsrijp en Gerlske Annes echtelieden. Op 25 aug. 1661 trouwde mr. Pijter Dioerres, schoolmeester van Welsrijp, te Franeker met Dieu Annes van Dongjum. Het traktement bedroeg toen 132 c.g. Op 29 mei 1665 werd hier hun zoon Dioerre gedoopt, op 10 april 1664 een zoon Gerts en op 6 okt. 1671 werd Tied gedoopt. (Deze Dioerre Pijters is later gehuwd met Grietje Clazes; zij lieten op 21 maart 1690 een zoon Pijter dopen.) In nov. 1682 leefde mr. Pieter Dioerres nog, maar in maart 1683 werd Dieuke Annes, de weduwe van wijlen mr. Pijtter genoemd.

In april 1683 kwam mr. Tiette Luijtjens Doornstra als schoolmeester van Itens. Hij is driemaal getrouwd geweest: op 27 mei 1683 met Entie Tieerds Romeda. Zij werd op 28 mei als de bruid van mr. Tiete L. Doornstra, schoolmeester te Welsrijp, met attestatie van Itens aangenomen tot lidmaat. Op 6 juli 1685 werd hun dochter Dieuwke gedoopt, op 10 juli 1687 weer een Dieuwke en op 23 dec. 1688 een zoon Enne. Op 24 juni 1691 hertrouwde mr.

-
- a Hennaarderadeel H.
 - b *Leeuwarder Courant* 5 april 1806.
 - c Hennaarderadeel J 1.
 - d Hennaarderadeel K 8.
 - e Hennaarderadeel M 1, p. 31.
 - f Hennaarderadeel M 2, fol. 149°.
 - g Hennaarderadeel M 4, Reg. 18-4-1639.
 - h Doopboek.
 - i Wonseradeel S 37, no. 7.
 - j Hennaarderadeel I 10.
 - k Hennaarderadeel I 10.

Doornstra met Janzen Jacobs, wonende bij hem als "dienstmaeght". Zij werd op 6 okt. 1700 op belijdenis van het geloof aangenomen. Op 20 maart 1692 werd hun zoon Jacob gedoopt en op 24 juli 1698 hun zoon Luitjen. Op 17 febr. 1709 hertrouwde hij met Tietzke Watzes. Zij werd op 10 maart 1709 aangenomen op attestatie.^a Op 25 dec. 1709 werd hun zoon Watze gedoopt.

Het traktement bestond in 1683 uit 110 c.g.; in 1705 werd het verhoogd tot 140 gulden. Hij was ook koopman en leverde winkelwaren aan de kerk- en armvoogdij. Hij was tevens dorprechter, in 1710 bijv. Hij testeerde op 8 jan. 1714 en hij ontving in febr. 1714 nog 35 gulden wegens één kwartaal traktement, maar in mei 1714 leefde hij niet meer.

In juli 1714 kwam mr. Sipke Jans Rodahuis, schoolmeester van Kubaard, met zijn vrouw Dieuwke Cornelis. Ze werden op 21 okt. 1714 als lidmaten met attestatie van Kubaard opgenomen. Het traktement bedroeg 140 c.g.; op Allerheiligen 1714 werd hem voor het eerst een kwartaal traktement uitbetaald. In jan. 1721 werd hij Sipko Rodahuis, schoolmeester te Welsrijp genoemd.^b Hij was ook dorprechter, in 1723 bijv. Op 10 nov. 1729 overleed zijn vrouw Dieuke Cornelis en op 20 mei 1731 hertrouwde hij met Rinske Jans van Zweins. Zij werd op 30 okt. 1732 lidmaat op belijdenis van het geloof. Op 20 juni 1748 was meester Rodahuis 62 jaar oud.^c Hij ontving in juli 1758 nog traktement, maar daarna is hij overleden, want in dec. 1758 ontvingen zijn erven het traktement.

In mei 1759 kwam Jacob Diurres Andringa; hij ontving op 25 juli 1759 voor het eerst een kwartaal traktement. Op 30 mei 1762 werd hij met zijn huisvrouw Gertje Johannes Janssen aangenomen op belijdenis van het geloof. In aug. 1762 werden zij ook genoemd Hij was hier in 1787 nog en was tevens dorprechter. Het traktement bedroeg nog steeds 140 c.g. per jaar. Hij is hier in het voorjaar van 1800 gestorven.

In 1800 was de school vacant door het overlijden van meester Andringa. Die winter ontving mr. Pier Tjeerds van Baijum vergoeding voor schoolhouden te Welsrijp. Liefhebbers voor deze betrekking werden in de *Leeuwarder Courant* opgeroepen op een traktement van 140 c.g. In aug. 1800 ontving Age J. de Vries *f* 35 wegens het bedienen van de school gedurende één kwartaal. Die uitbetaling vond weer plaats in nov. 1800 en ook weer in febr. 1801, dan beurt zijn weduwe, Grietie Simons, het kwartaaltraktement van *f* 35.

In maart 1801 was de school vacant en werd waarneming gevraagd, voor de weduwe van Age de Vries. Sedert mei 1802 nam Pieter Johannes Nauta, 4e rang, van Hidaard de school provisioneel waar. Hij trouwde hier op 24 okt. 1802 met Gerrijtje Jacobs de Vries van Welsrijp en werd in 1803 vast aangesteld. Hij was ook kuiper van botervaten. Het traktement bestond uit *f* 140 per jaar, plus de schoolpenningen (*f* 1 per kind per halfjaar) en een vrije woning. Wegens ziekte van mr. Nauta werd in jan. 1825 Pieters Kiestra, 3e rang, provisioneel aangesteld. Nauta ging in 1828 met pensioen. Op 1 dec. 1828 kwam hier Bonne Rienks Glasz, provisioneel te Britsum. Het traktement werd met *f* 100 verhoogd. Hij is hier overleden op 24 okt. 1858, oud 53 jaar. Op 4 april 1859 kwam zijn opvolger: Gabe van der Kam van Buren (Am.). Hij stond hier tot 1874, toen blijkbaar de school werd opgeheven.

a Trouwboek Welsrijp en Baijum.
b Hennaarderadeel H.
c Civ. port. 790, no. 5.

Bijzonder onderwijs

Te Welsrijp werd in april 1872 een school voor CVO geopend met als eerste hoofd B.R. Verburgt. In 1874 werd hij opgevolgd door J.H. van der Hoeven. In 1880 kwam Warner Veltman, die in mei 1885 naar de Triemen onder Westergeest vertrok. In 1885 werd Arend Storm hoofd van deze school en in 1896 werd hij opgevolgd door G. Severs, onderwijzer aan de christelijke school te Oudebildzjil. Later werd hij hoofd van een christelijke school te IJmuiden. In juli 1933 is hij te Heemstede overleden, 62 jaar oud. Hij was toen al gepensioneerd.

Op 1 febr. 1907 kwam E.K. Robijns van Schraard. Hij ging op 1 mei 1936 met pensioen. In 1936 werd H. Bijlsma van Pesse (Dr.) hoofd van deze school. In 1948 was hij hier nog.

12. Wommels

Op 13 nov. 1564 was Wicher "schoolmeester tot Wommels"; hij kocht in een boelgoed een "coperen pott".^a Op 17 febr. 1574 was Tomas Jellesz schoolmeester te Wommels.^b In 1581 was Cornelius Rutgers schoolmeester te Wommels; waarschijnlijk kwam hij van Franeker.^c Op 12 maart 1601 was Jacob Woutersz oftewel Jacobus Gualtheri, schoolmeester te Wommels, getuige bij een testament.^d

Op 16 april 1605 werd Andle Jetzes schooldienaar te Huizum; hij was eerder te Wommels geweest.^e Op 1 mei 1605 was Foeckle Wijbisz "schoolmeester" in Wommels.^f

Op 6 mei 1618 was Claes Gerlacy hier als schoolmeester.^g Ook op 30 april 1619 was mr. Claes Gerloffsz. of Gerlaci hier als zodanig.^h Hij was in 1622 in Ternaard.

In juni 1623 was Joest Jacobs "schoeldiener tot Wommels".ⁱ Op 27 aug. 1623 was hij getuige in een testament.^j Omstreeks 1628 is mr. Jacobs vertrokken.^k

In febr. 1630 was mr. Dirck Claessen hier; hij was blijkbaar eind 1629 met attestatie gekomen. Zijn vrouw heette Gaetske. Hij is hier overleden; zij is toen vertrokken.

In febr. 1637 kwam mr. Pietter Outgers schoolmeester met zijn vrouw Tieertie Hessels. Zij waren op 2 juli 1637 te Cornjum getrouwd, waar beiden vandaan kwamen. Hij was de zoon van de schoolmeester van Cornjum. Hun zoontje Hessel werd gedoopt op 14 febr. 1646.

Pieter Outgers is hier op 28 nov. 1667 overleden en zijn vrouw is hier later ook gestorven.

In aug. 1669 werd mr. Lambert Harmens schoolmeester hier aangenomen als lidmaat. In okt. 1669 werd hier zijn huwelijk met Grietie Couperi van Leeuwarden geproclameerd. Ze zijn te

-
- a Hennaarderadeel I 1.
 - b Hennaarderadeel K 4.
 - c Kerkvoogdij-rekeningen.
 - d EEE 1, fol. 118°.
 - e Quaclap YY 21.
 - f Hennaarderadeel M 1, fol. 40.
 - g Hennaarderadeel M 1, fol. 251.
 - h Hennaarderadeel M 1, fol. 284°.
 - i Menaldumadeel I 9, fol. 10.
 - j Archief Eysinga.
 - k Lidmatenlijst.

Warga getrouwd. Hij was hier in mei 1677 nog in functie.^a Hij is vermoedelijk in 1690 gestorven.^b

In mei 1680 zijn hier getrouwd mr. Minne Sijberens (of Sijbes) van Joure, organist tot Wommels en Stijntie Engelbarts van Groeningen. Zijn traktement bedroeg 4 maal 42 c.g. per jaar. Hij ontving in mei 1690 nog traktement, maar is korte tijd later overleden; met St. Jacob ontving zijn weduwe Stijntie het traktement. Ook in mei 1691 kreeg zij nog traktement. In okt. 1690 werd Nicolaus Borris (of Bouwes) Heijneman, schooldienaar en organist te Wommels, tot lidmaat aangenomen. Hij begon precies op 1 mei 1691, wanneer ook zijn traktement inging. Hij trouwde te Bolsward op 18 dec. 1692 met Jancke Ates Klinck van Bolsward. Mr. Claas Heineman ontving traktement tot mei 1695. Daarna nam Jan Sijlstra de school waar.

In nov. 1695 werd tot lidmaat aangenomen: mr. Jan Taedes Schuijringa, schoolmeester, organist en dorprechter. Hij was hier al in sept. 1695 gekomen. Hij was omstreeks 1674 geboren als zoon van Taede Taedes te Bozum, die echter geen schoolmeester was. Zijn traktement was ook nu weer 4 maal 42 c.g., plus 1 c.g. 16 st. Zijn vrouw heette Nieske Laurentius Silvius. In 1706-1708 kwam mr. Jan Schuijringa ook voor als "geëdigd clerq" bij het gerecht van Hennaarderadeel. Hij bleef ook schoolmeester. Op 1 mei 1725 ontving hij nog salaris, maar op 12 aug. werd het traktement uitbetaald aan zijn weduwe Nieske Sylvius. Hij is in Wommels overleden. Zijn zoon Taede Jans (Schuijringa) was schoolmeester te Edens.

In aug. 1725 kwamen met attestatie van Kubaard: mr. Johannes Doornstra schoolmeester en zijn huisvrouw Auckjen Wijbes. Hij was ook "gesworen clerq"; in 1737 bijv. Hij was hier tot 1749 in functie.

Sedert febr. 1749 was mr. O. Doornstra in Wommels, Op 17 mei 1750 trouwde mr. Oedsonius Doornstra Joh.zn., schoolmeester, organist en koster, met Grietje Oeges Laatsma van Leeuwarden. Het traktement bestond uit 4 maal 42 c.g. 10 st. Hij is vóór 1755 overleden. Op 2 april 1755 werd het huwelijk aangekondigd van Grietie Laatsma, weduwe van Oeds Doornstra, in leven schoolmeester te Wommels, met Hartman Radersma. Er was een kind, Anskien Dorenstra, oud in het derde jaar, waarvoor een voogd benoemd werd.^c In maart 1759 is te Sneek overleden: Hartman Radersma, wagenmaker te Sneek.

Op 14 sept. 1755 zijn te Wommels getrouwd: mr. Jacobus Odolphi, schoolmeester en organist te Wommels, en Margaretha Heinsius van Franeker. Hij was omstreeks 1734 geboren.^d In okt. 1764 was mr. Jacob Wiebrens Odolphi fiscaal en procureur in Hennaarderadeel te Wommels, Hij hertrouwde op 3 okt. 1773 met Trijntje de Vries van Dronrijp. Hij is in 1786 gestorven. Op 7 juni 1786 werden tot voogden over zijn minderjarige zoon Claas Jacobs Odolphi (zoon van zijn eerste vrouw Margaretha Heins) benoemd ds. Pibo Odolphi te Workum en ds. Boëtius Ringnalda te Welsrijp (wiens vrouw Johanna Odolphi een zuster van Pibo was).

In 1786 kwam mr. Sjoerd Halbes Algra, schoolmeester en organist, die hier op 12 nov. 1786 trouwde met Epke Pijtters van Wommels. In 1805 hertrouwde hij met Oedske Jans. Hij stond hier tot 1822, toen hij met pensioen ging.

-
- a Kerkvoogdij-rekeningen Warga.
b Mededeling van Oosterhof.
c Sneek R 3.
d Processtukken Crim., port. 168, vonnis 8-9-1759.

Op 13 mei 1822 kwam zijn opvolger: mr. Jan Alberts Wackersma, 2e ranger, van Itens. (Het vergelijkend examen was gehouden op 11 maart 1822.) Hij was tevens koster en organist. Hij is in 1822 getrouwd met A.W. Hoekstra. Zijn traktement bedroeg toen: f 200 van de kerk, f 100 van de grietenij, de schoolpenningen (van ca. 60 leerlingen à f 1. 20) en een vrije woning. Hij is op 4 mei 1827, oud 32 jaar, overleden.

Op 6 okt. 1828 kwam Dirk H. Posthumus, 2e rang, van Spannum. Hij was tevens organist. In 1828 werd er een nieuwe school gebouwd en in jan. 1847 kwam er een nieuw orgel in de kerk. Hij kreeg op 1 maart 1862 eervol ontslag, om gezondheidsredenen. Op 1 juli 1862 werd hij opgevolgd door Berend Dirks Posthumus van Kubaard. In 1864 was Jan Rodenhuis, geboren op 18 jan. 1844, hier als hulponderwijzer. In 1872 werd er een nieuwe school gebouwd. B.D. Posthumus ging in 1888 met pensioen. Hij overleed op 22 april 1915 te Leeuwarden en is te Goutum begraven. Zijn echtgenote Bokjen Gietema is op 29 maart 1929 te Leeuwarden overleden.

Op 1 maart 1888 werd Klaas Gerlof Houwen, onderwijzer te Leeuwarden, benoemd als hoofd van deze school. In 1892 ging hij met pensioen of is hij overleden. In 1893 kwam Oepke Hiemstra van Oosterend. Hij ging in 1924 met pensioen en is op 8 maart 1929 overleden. In 1924 kwam M. Mollema, die in 1929 naar 's-Gravenhage vertrok. Hij werd toen opgevolgd door M. van der Kamp van Langelille. Op 1 sept. 1936 ging hij naar Smilde en werd toen tijdelijk opgevolgd door K. Kluiver.

In febr. 1937 werd B. van der Wal, onderwijzer te Akkrum, aangesteld als hoofd van deze school. Op 1 sept. 1942 werd hij onderwijzer aan de ULO te Leeuwarden. Op 1 mei 1943 kwam zijn opvolger: Sj. Dijkstra, onderwijzer aan de hervormde school te Heerenveen. In 1945 werd hij wegens NSB-lidmaatschap veroordeeld tot 1 jaar internering met aftrek. Bovendien mocht hij gedurende vijf jaar niet bij het onderwijs werkzaam zijn.

In aug. 1945 was P. Talsma hier tijdelijk; toen werd hij benoemd tot hoofd van een school te Amersfoort. Toen werd H. Scheffer, onderwijzer te Leeuwarden, hier tijdelijk benoemd. In 1946 kreeg hij een vaste aanstelling. Op 1 april 1951 werd hij hoofd van School B te Harlingen.

Bijzonder onderwijs

Op 14 aug. 1872 werd aan de Bolswarderweg te Wommels een school voor christelijk nationaal onderwijs geopend. Als eerste hoofd werd Johannes Steenbergen van Genemuiden benoemd. In 1884 vertrok hij naar Beverwijk. In 1887 kwam K. Spijksma als hoofd en in 1895 werd hij opgevolgd door J.J. Meijer.

In 1907 werd J.L. Veerman, onderwijzer te Leeuwarden, aangesteld als hoofd van deze school. In 1914 vertrok hij naar Garijp. Zijn opvolger werd toen S. Zwart van Wijnjeterp, die later naar Winschotern vertrok. Op 1 okt. 1926 werd H. Nienhuis benoemd als hoofd van deze school. Hij was geboren in 1896 en was in 1915 onderwijzer te Nieuw-Buinen. Daarna was hij onderwijzer te Uithuizermeeden, Delfzijl en Groningen (1920). Sedert 1926 was er een ULO-afdeling aan de school verbonden. Op 1 april 1929 werd hij hoofd van een christelijke school te Leeuwarden.

Op 1 april 1929 werd J.W. Iestra, onderwijzer te Peasens, benoemd als hoofd van deze school. In 1954 zijn de gewone en de ULO-school weer van elkaar gescheiden. Op 1 febr. 1955 ging hij met pensioen.

Op 1 okt. 1906 werd te Wommels aan de Hofkamp een hervormde (CVO) school geopend

met als eerste hoofd J. Haantjes. Later werd hij hoofd van de school aan de Margaretha de Heerstraat in Leeuwarden. In 1909 werd F. Bokma hoofd van deze school te Wommels en in 1912 kwam A. Hogendoorn als hoofd.

In 1920 werd hij opgevolgd door A. Grakist. Deze was eerder onderwijzer te Nieuw-Buinen, Stadskanaal, Folsigare en Giessendam. Hij werd in 1926 hoofd van de school te Dalfsen. Op 1 febr. 1926 kwam zijn opvolger: W. van Beem, eerder onderwijzer te Almelo, Makkum, Nijverdal en Scheveningen. Hij vertrok op 1 okt. 1929 naar Franeker.

In 1929 werd S. Kuiper, van Wierum (WD), benoemd als hoofd. Op 1 april 1938 vertrok hij naar Werkendam en werd toen opgevolgd door M. Talens, onderwijzer te Leeuwarden. In 1946 werd hij onderwijzer te Utrecht. Hij werd toen opgevolgd door S. Roos, onderwijzer te Sexbierum. In 1953 werd hij onderwijzer op Terschelling. Hij werd in dat jaar opgevolgd door meester De Heer.

Te Wommels werd ook een christelijke ULO-school geopend, met als hoofd J.W. Iestra, die tevens hoofd van de school voor gewoon lager onderwijs was. In 1954 werden de ULO en de gewone lagere school weer gescheiden. Sedertdien was het een christelijk ULO, voor hervormden en gereformeerden. In 1955 werd A. Risselada, onderwijzer te Veendam, benoemd als hoofd van deze school.